

اصول حسابداری (۲)

(رشته حسابداری)

www.ketab.ir

یحیی حساس یگانه

سرشناسه	: حساس یگانه، یحیی، ۱۳۲۹ -
عنوان و نام پدید آور	: اصول حسابداری (۲) (رشته حسابداری) / یحیی حساس یگانه.
وضعیت ویراست	: [ویراست؟]
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: شانزده، ۵۵۸ ص: جدول، نمودار.
فروست	: دانشگاه پیام نور؛ ۱۸۵۴؛ گروه حسابداری؛ ۴۵/ق .
شابک	: 978 - 964 - 387 - 898 - 6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.
یادداشت	: کتابنامه، ص. ۵۴۷ - ۵۴۸.
یادداشت	: واژه نامه.
موضوع	: حسابداری - آموزش برنامه ای.
شناسه افزودن	: دانشگاه پیام نور.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ح۵۳/ف۲ HF۵۶۵۵
رده بندی دیویی	: ۶۵۷/۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۸۲۲۲۰۱

دانشگاه پیام نور

اصول حسابداری ۲

مؤلف: یحیی حساس یگانه

ویراستاران ادبی: محمد رضا بهاری - رهرا جلال زاده

طراح آموزشی: دکتر داریوش نوروزی

تهیه و تولید: مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول تجدید حروفچینی خرداد ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۳۸۷ - ۸۹۸ - ۶

ISBN: 978 - 964 - 387 - 898 - 6

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق نشر اعم از چاپی، الکترونیکی، تصویری، صوتی و اینترنتی برای دانشگاه پیام نور محفوظ است)

قیمت: ۱۱۶۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک‌درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش ربانی و صوری جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

فهرست مطالب کتاب

پانزده	سخنی با دانشجویان
۱	فصل اول. سیستم‌های حسابداری
۱	هدف کلی
۱	هدف‌های رفتاری
۲	مقدمه
۲	مفاهیم سیستم
۴	خصوصیات سیستم
۵	تعریف سیستم حسابداری
۶	ورود داده‌ها
۷	پردازش داده‌ها
۹	انواع سیستم‌های حسابداری از نظر وسایل پردازش رویدادهای مالی
۱۰	سیستم حسابداری دستی
۱۰	سیستم حسابداری مکانیکی
۱۰	سیستم حسابداری کامپیوتری
۱۱	مفاهیم فصل اول
۱۱	خلاصه مطالب فصل اول
۱۲	خودآزمایی
۱۷	فصل دوم. سیستم حسابداری دستی
۱۷	هدف کلی
۱۷	هدف‌های رفتاری
۱۸	مقدمه
۱۹	دفاتر روزنامه اختصاصی
۲۰	دفتر روزنامه فروش

۲۸	دفتر روزنامه خرید
۲۹	دفتر روزنامه دریافت‌های نقدی
۳۵	دفتر روزنامه پرداخت‌های نقدی
۳۸	دفتر روزنامه عمومی
۴۰	عطف انتقالات انجام شده از دفاتر روزنامه به حساب‌های دفتر کل و دفاتر معین
۴۱	حساب‌های دفاتر معین
۴۲	حساب‌های دفتر کل
۴۷	دفتر معین حساب‌های دریافتی
۴۹	دفتر معین حساب‌های پرداختی
۵۱	تطبیق دفاتر معین با حساب‌های کنترل
۵۳	تغییرات در دفاتر روزنامه اختصاصی
۵۳	دفتر روزنامه برگشت از خرید و تخفیفات
۵۵	دفتر روزنامه برگشت از فروش و تخفیفات
۵۶	دفاتر روزنامه چند سرفه
۵۹	تغییرات در دفتر روزنامه ترکیبی
۶۴	مفاهیم فصل دوم
۶۵	خلاصه مطالب فصل دوم
۶۷	خودآزمایی
۷۲	مسائل
۸۷	فصل سوم. سیستم کنترل داخلی
۸۷	هدف کلی
۸۷	هدف‌های رفتاری
۸۸	مقدمه
۸۸	اهمیت اعمال کنترل در سیستم‌های موجود مؤسسه
۸۹	سیستم کنترل داخلی
۸۹	تعریف سیستم کنترل داخلی
۹۰	کنترل داخلی اداری
۹۱	کنترل داخلی حسابداری
۹۵	روش‌های خاص اعمال کنترل داخلی
۹۵	۱. حسابرسی داخلی
۹۶	۲. برنامه‌ریزی مالی
۹۶	۳. شماره‌گذاری پیاپی (سریال) اسناد و مدارک
۹۷	۴. کارکنان درستکار و لایق
۹۷	۵. جابه‌جایی کارکنان در مشاغل مختلف
۹۸	محدودیت‌ها و هزینه کنترل داخلی
۹۸	مفاهیم فصل سوم

۱۰۰	خلاصه مطالب فصل سوم
۱۰۱	خودآزمایی
۱۰۴	مسائل
۱۰۷	فصل چهارم. کنترل داخلی رویدادهای مالی نقدی
۱۰۷	هدف کلی
۱۰۷	هدفهای رفتاری
۱۰۸	مقدمه
۱۰۸	تعریف وجوه نقد
۱۰۹	گزارشگری وجوه نقد در ترازنامه
۱۱۱	مسئولیت‌های مدیریت وجوه نقد
۱۱۱	مبانی اعمال کنترل داخلی وجوه نقد
۱۱۳	دریافت‌های نقدی
۱۱۳	استفاده از ماشین صندوق
۱۱۴	استفاده از برگ فروش نقدی
۱۱۵	استفاده از برگ دریافت صندوق
۱۱۵	وجوه نقد دریافتی از طریق پست
۱۱۶	کسور و اضافات صندوق
۱۱۷	تقسیم دقیق وظایف
۱۱۸	پرداخت‌های نقدی
۱۱۸	حساب جاری بانکی
۱۱۹	افتتاح حساب جاری نزد بانک
۱۲۱	صورتحساب بانک
۱۲۲	تطبیق دفاتر دارنده حساب جاری با صورتحساب ارسالی بانک
۱۲۶	مراحل اصلی تهیه صورت مغایرات بانکی
۱۲۷	تهیه صورت مغایرات بانکی
۱۳۲	اصلاح دفاتر مؤسسه پس از تهیه صورت مغایرات بانکی
۱۳۴	پیگیری چک‌های معوق قدیمی
۱۳۴	اضافه برداشت از حساب جاری بانکی
۱۳۵	تنخواه‌گردان
۱۳۷	سیستم سند هزینه
۱۳۸	تنظیم سند هزینه
۱۴۰	دفتر اسناد هزینه
۱۴۱	دفتر صدور چک
۱۴۲	مفاهیم فصل چهارم
۱۴۳	خلاصه مطالب فصل چهارم
۱۴۷	خودآزمایی

فصل پنجم. سیستم حقوق و دستمزد

۱۶۵

هدف کلی

۱۶۵

هدف‌های رفتاری

۱۶۵

مقدمه

۱۶۶

اهمیت سیستم حقوق و دستمزد

۱۶۶

تعریف سیستم حقوق و دستمزد

۱۶۷

کنترل داخلی سیستم حقوق و دستمزد

۱۶۷

۱. دایره کارگزینی

۱۶۷

۲. دایره ثبت اوقات کار

۱۶۸

۳. دایره حقوق و دستمزد

۱۶۹

۴. دایره پرداخت حقوق و دستمزد

۱۷۱

حسابداری هزینه حقوق و دستمزد

۱۷۲

۱. درآمد کارکنان

۱۷۳

۲. کسور مربوط به درآمد کارکنان

۱۷۷

۳. تعیین مبلغ خالص قابل پرداخت

۱۷۸

مدارک سیستم حقوق و دستمزد

۱۷۹

لیست حقوق و دستمزد

۱۷۹

صورتحساب حقوق و دستمزد

۱۸۴

مفاهیم فصل پنجم

۱۸۸

خلاصه مطالب فصل پنجم

۱۹۰

خودآزمایی

۱۹۳

مسائل

۱۹۷

فصل ششم. طراحی سیستم‌های حسابداری و ماشین‌های محاسب الکترونیک

۲۰۵

هدف کلی

۲۰۵

هدف‌های رفتاری

۲۰۵

مقدمه

۲۰۶

اهمیت طراحی سیستم‌های حسابداری

۲۰۶

مراحل طرح و تدوین سیستم‌های حسابداری

۲۰۷

۱. شناسایی سیستم حسابداری

۲۰۸

۲. تجزیه و تحلیل و ارزشیابی سیستم حسابداری

۲۰۹

۳. طراحی سیستم حسابداری

۲۱۱

۴. اجرای سیستم حسابداری

۲۱۷

۵. واریسی سیستم حسابداری

۲۱۸

۶. نگهداری سیستم حسابداری

۲۱۸

۲۱۹	پردازش داده‌ها
۲۲۰	تفاوت داده و اطلاعات
۲۲۰	پردازش داده‌ها و ماشین‌های محاسب الکترونیک
۲۲۰	۱. واحد ورودی
۲۲۱	۲. واحد پردازش مرکزی
۲۲۳	۳. واحد خروجی
۲۲۳	سیستم حسابداری کامپیوتری
۲۲۴	مزایای سیستم حسابداری کامپیوتری
۲۲۵	کنترل داخلی سیستم‌های حسابداری کامپیوتری
۲۲۸	کاربردهای کامپیوتر در حسابداری
۲۳۰	مفاهیم فصل ششم
۲۳۲	خلاصه مطالب فصل ششم
۲۳۵	خودآزمایی
۲۳۹	مسائل
۲۴۳	فصل هفتم. اصول و مفاهیم
۲۴۳	هدف کلی
۲۴۳	هدف‌های رفتاری
۲۴۴	مقدمه
۲۴۴	اهمیت تدوین استانداردهای حسابداری
۲۴۵	اصول پذیرفته شده حسابداری
۲۴۶	طرح مبانی نظری
۲۴۷	حمایت از استانداردهای حسابداری
۲۴۷	سابقه تاریخی استانداردهای حسابداری
۲۴۷	۱. سابقه استانداردهای حسابداری در جهان
۲۵۰	۲. سابقه استانداردهای حسابداری در ایران
۲۵۱	اصول و مفاهیم حسابداری
۲۵۱	مفهوم تفکیک شخصیت
۲۵۲	فرض تداوم فعالیت
۲۵۳	فرض دوره مالی
۲۵۴	اصل پولی (پول به عنوان واحد اندازه‌گیری)
۲۵۵	اصل عینیت
۲۵۶	ارزش‌گذاری دارایی‌ها: اصل بهای تمام شده
۲۵۷	اندازه‌گیری درآمد: اصل تحقق درآمد
۲۶۴	اندازه‌گیری هزینه: اصل تطابق هزینه با درآمد
۲۶۵	اصل ثبات رویه (رعایت یکنواختی)
۲۶۵	اصل افشا

۲۶۶	اهمیت
۲۶۷	احتیاط (محافظه‌کاری)
۲۶۸	اظهارنظر حساب‌رسان مستقل در مورد صورت‌ها و گزارش‌های مالی
۲۶۹	مفاهیم فصل هفتم
۲۷۱	خلاصه مطالب فصل هفتم
۲۷۵	خودآزمایی
۲۷۹	مسائل
۲۸۳	فصل هشتم. حابرداری شرکت‌های تضامنی تشکیل، تقسیم
۲۸۳	سود و انحلال
۲۸۳	هدف کلی
۲۸۳	هدف‌های رفتاری
۲۸۴	مقدمه
۲۸۵	مفهوم شرکت تضامنی
۲۸۵	ویژگی‌های شرکت‌های تضامنی
۲۸۷	حسابداری شرکت‌های تضامنی
۲۸۸	سرمایه‌گذاری شرکا
۲۸۸	سهم‌الشرکه نقدی
۲۸۸	سهم‌الشرکه غیرنقدی
۲۹۰	سرمایه‌گذاری اضافی
۲۹۰	حساب برداشت شرکا
۲۹۱	بستن حساب‌های موقت در شرکت‌های تضامنی
۲۹۲	صورتحساب سود و زیان شرکت‌های تضامنی
۲۹۳	صورتحساب سرمایه شرکا
۲۹۳	ماهیت سود در شرکت تضامنی
۲۹۴	تقسیم سود و زیان شرکت تضامنی بین شرکا
۳۰۰	ورود شریک جدید به شرکت تضامنی
۳۰۴	اختصاص پاداش به شرکای قدیمی
۳۰۶	اختصاص سرقفلی به شرکای قدیمی
۳۰۸	اختصاص پاداش به شریک جدید
۳۱۰	خروج شریک از شرکت تضامنی
۳۱۰	۱. واگذاری سهم‌الشرکه به یک یا چند شریک شرکت
۳۱۱	۲. دریافت دارایی‌های شرکت
۳۱۵	انحلال شرکت تضامنی
۳۱۵	فروش دارایی‌ها و وصول مطالبات
۳۱۷	تقسیم سود و زیان تصفیه
۳۱۸	توزیع وجه نقد

۳۱۹	طرز عمل با مانده بدهکار حساب سرمایه شرکا
۳۲۳	شرکت‌های نسبی، شرکت‌های مختلط غیرسهامی
۳۲۳	مفاهیم فصل هشتم
۳۲۴	خلاصه مطالب فصل هشتم
۳۲۷	خودآزمایی
۳۳۲	مسائل
۳۴۵	فصل نهم. شرکت‌های سهامی سازمان و حقوق صاحبان سهام
۳۴۵	هدف کلی
۳۴۵	هدف‌های رفتاری
۳۴۶	مقدمه
۳۴۶	تعریف شرکت سهامی
۳۴۷	مزایای شرکت‌های سهامی
۳۴۹	معایب شرکت‌های سهامی
۳۴۹	سازمان شرکت‌های سهامی
۳۵۰	هزینه‌های تأسیس
۳۵۰	حقوق قانونی سهام‌داران
۳۵۱	وظایف هیئت مدیره
۳۵۲	حسابداری حقوق صاحبان سهام
۳۵۴	حقوق صاحبان سهام در ترازنامه
۳۵۵	سود نقدی سهام
۳۵۶	سهام سرمایه
۳۵۷	ارزش اسمی سهام
۳۵۷	فروش سهام به ارزش اسمی
۳۵۸	فروش سهام به قیمتی بیشتر از ارزش اسمی
۳۶۰	انتشار سهام بدون ارزش اسمی
۳۶۱	سهام ممتاز و سهام عادی
۳۶۳	ویژگی‌های سهام ممتاز
۳۶۴	۱. اولویت سهام ممتاز از نظر تقسیم سود
۳۶۷	۲. حق رأی بیشتر نسبت به سهام عادی
۳۶۸	۳. اولویت در دریافت دارایی‌ها هنگام انحلال شرکت
۳۶۸	۴. سهام ممتاز قابل تبدیل به سهام عادی
۳۶۸	انتشار سهام برای تحصیل دارایی‌های غیرنقدی
۳۶۹	سهام سرمایه تعهد شده
۳۷۱	سرمایه اهدا شده
۳۷۲	ارزش دفتری سهام عادی

ارزش دفتری سهام عادی در شرکت‌هایی که هر دو نوع سهم عادی و ممتاز را منتشر

۳۷۳	کرده‌اند
۳۷۴	ارزش بازار سهام عادی
۳۷۴	ترازنامه شرکت‌های سهامی
۳۷۶	مفاهیم فصل نهم
۳۷۷	خلاصه مطالب فصل نهم
۳۸۲	خودآزمایی
۳۸۷	مسائل

فصل دهم. شرکت سهامی عملیات، سود هر سهم و تقسیم سود

۳۹۵	هدف کلی
۳۹۵	هدف‌های رفتاری
۳۹۷	مقدمه
۳۹۷	اهمیت گزارشگری سود در شرکت‌های سهامی
۳۹۸	تهیه و قابل استفاده کردن اطلاعات برای بیش‌بینی
۳۹۹	عملیات متوقف شده
۴۰۰	اقدام غیرمترقبه
۴۰۱	سایر درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی
۴۰۳	تغییر در اصول و روش‌های پذیرفته شده حسابداری
۴۰۵	سود هر سهم
۴۰۵	تقسیم سود تضمین شده سهام ممتاز و سود هر سهم عادی
۴۰۶	افشای سود هر سهم در صورت‌حساب سود و زیان
۴۰۷	سود نقدی سهام
۴۰۸	تاریخ‌های تقسیم سود
۴۰۹	سهام جایزه (سود سهمی)
۴۱۳	تجزیه سهام
۴۱۴	سود (زیان) انباشته
۴۱۶	صورت سود (زیان) انباشته
۴۱۹	محدودیت‌های سود انباشته
۴۲۱	مفاهیم فصل دهم
۴۲۲	خلاصه مطالب فصل دهم
۴۲۷	خودآزمایی
۴۳۳	مسائل

فصل یازدهم. شرکت سهامی بدهی‌های بلندمدت و سرمایه‌گذاری‌ها

۴۳۹	هدف کلی
۴۳۹	هدف‌های رفتاری

۴۴۰	مقدمه
۴۴۰	تأمین مالی برای توسعه عملیات شرکت های سهامی
۴۴۲	اوراق قرضه پرداختنی
۴۴۲	انواع اوراق قرضه
۴۴۳	انتشار اوراق قرضه به ارزش اسمی
۴۴۶	انتشار اوراق قرضه بین تاریخ های پرداخت سود تضمین شده
۴۴۷	انتشار اوراق قرضه با کسر
۴۴۹	انتشار اوراق قرضه با صرف
۴۵۰	وجوه استهلاکی برای بازپرداخت اوراق قرضه
۴۵۱	اجاره ها
۴۵۱	اجاره عملیاتی
۴۵۱	اجاره سرمایه ای
۴۵۳	تمایز بین اجاره عملیاتی و اجاره سرمایه داری
۴۵۳	سرمایه گذاری ها
۴۵۳	سرمایه گذاری های کوتاه مدت
۴۵۵	سرمایه گذاری های بلندمدت
۴۵۶	سرمایه گذاری در اوراق قرضه سایر شرکت ها
۴۵۷	سرمایه گذاری بلندمدت در سهام سایر شرکت ها
۴۵۸	ارائه بدهی های بلندمدت و سرمایه گذاری ها در ازنامه شرکت ها
۴۶۰	مفاهیم فصل یازدهم
۴۶۱	خلاصه مطالب فصل یازدهم
۴۶۴	خودآزمایی
۴۶۸	مسائل
۴۷۱	پاسخ خودآزمایی ها
۴۸۱	حل بعضی مسائل
۵۴۷	فهرست منابع
۵۴۹	واژه نامه فارسی - انگلیسی
۵۵۴	واژه نامه انگلیسی - فارسی

سخنی با دانشجویان

سیستم‌های اقتصادی و اجتماعی، به عنوان سیستم‌های باز و پویا در بستر تاریخ در اثر عوامل مختلف دائماً تغییر کرده و مؤسسات متنوع و متعددی را پدید آورده است. مدیران این‌گونه مؤسسات برای اداره مطلوب و استفاده مناسب از منابع محدود اقتصادی و انبای وظایف برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، و هدایت و کنترل، نیازمند داشتن اطلاعات مالی‌اند. همچنین دولت، بانک‌ها و... به وضعیت مالی و نتایج فعالیت‌های این مؤسسات علاقه‌مندند.

تجربه نشان می‌دهد که سیستم‌های حسابداری بیشتر اطلاعات مالی مورد نیاز گروه‌های مذکور را فراهم می‌کند. بنابراین نه تنها یادگیری اصول کلی دانش حسابداری می‌تواند برای همگان مفید باشد، بلکه لازم است متخصصین کارآموده برای طراحی و اجرای سیستم‌های حسابداری تربیت شوند.

کتاب اصول حسابداری (۲) برای تأمین هدف فوق و آموزش دانش حسابداری به دانشجویان رشته‌های حسابداری و مدیریت و براساس سرفصل‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی تألیف شده است. با توجه به این هدف، سعی شده است بین مباحث نظری و مطالب عملی تعادلی منطقی ایجاد شود تا هم جنبه کاربردی محفوظ بماند و هم مبنایی برای مطالعات بعدی فراهم شود. در تدوین کتاب، ضمن به کارگیری آخرین منابع و مآخذ علمی حسابداری، سعی شده است مطالب مستند به اصول پذیرفته شده مجامع بین‌المللی حسابداری نیز باشد، و به قوانین مربوط در کشور خودمان نیز در پانوشته‌ها یا در منابع مطالعه تکمیلی اشاره شود.

کتاب اصول حسابداری (۲) در ۱۱ فصل تدوین شده است. ابتدای هر فصل، هدف کلی ارائه شده است تا خواننده در ابتدای کار از محتوای کلی فصل مطلع شود. هدف‌های رفتاری، که بعد از هدف کلی ذکر شده‌اند، اهرم‌هایی هستند که ذهن خواننده را به سوی منظور از مطالعه مطالب هر فصل سوق می‌دهند. برای توضیح بهتر مطالب و تسهیل یادگیری، نمودارها و مثال‌هایی ارائه شده است. این مثال‌ها و نمودارها در

یادگیری مطالب نقش عمده‌ای دارند و دانشجو با پیگیری آنها خود را در جریان عمل حسابداری احساس خواهد کرد و مراحل مختلف آن را درخواهد یافت. در پایان هر فصل، مفاهیم مورد استفاده در آن فصل ارائه شده است تا ضمن فراهم کردن مأخذی برای مرور کلی بر مطالب مهم آن فصل، وسیله‌ای برای یافتن هر مفهوم بدون مراجعه به کل مطالب باشد. سپس خلاصه‌ای از مطالب هر فصل آمده که مروری سریع بر کلیات مطالب مطالعه شده در آن فصل است. خودآزمایی‌ها و مسائلی که در پایان هر فصل آمده، وسیله‌ای برای سنجش وضعیت یادگیری خواننده پس از مطالعه مطالب آن فصل است. بنابراین توصیه می‌شود، پس از مطالعه کامل مطالب هر فصل، برای سنجش آموخته‌های خود به خودآزمایی و مسائل بپردازید. در انتهای کتاب، پاسخ خودآزمایی‌ها و حل نمونه‌هایی از مسائل آمده است. پیشنهاد می‌شود، پس از سعی کافی برای حل مسائل و فقط به منظور حصول اطمینان از راه حل خود به این جواب‌ها مراجعه کنید. مسائل نمونه حل شده در کتاب، شما را در حل سایر مسائل مشابه نیز راهنمایی خواهد کرد. اسامی اشخاص و مؤسسات که به عنوان مثال در این کتاب از آنها نام برده شده فقط به منظور توضیح بهتر مطالب آمده است و هرگونه مشابهت آنها با اسامی اشخاص و مؤسسات واقعی صرفاً تصادفی است.

کتاب حاضر قطعاً خالی از اشتباهات و لغزش‌های احتمالی نیست؛ امید می‌رود که همکاران، دانشجویان، و صاحب‌نظران گرامی نظرات اصلاحی ارزنده خود را مؤلف دریغ نکنند و آنها را به گروه حسابداری دانشگاه پیام نور بفرستند.

سخن را با نقل قولی از پدر حسابداری، لوکا پاچولی ۱۴۴۵-۱۵۱۷، به پایان می‌برم که می‌گوید:

«کسی که کاری نمی‌کند، اشتباه نمی‌کند و کسی که اشتباه نمی‌کند، چیزی

یاد نمی‌گیرد.»

امید است که با انجام این کار فرهنگی ناچیز، چیزی یاد گرفته باشم.

یحیی حساس یگانه

مردادماه ۱۳۷۱